

Ätterna Nordenskiölds släktförening

Släktföreningen för ätterna Nordenskiöld, Nordenskjöld, Nordensköld och von Nordenskjöld

Julbrev 2010

Kära släktingar, så närmar sig jul och nyår och det är dags för vårt traditionsenliga julbrev. Innehållet i år är bl.a. en förklaring till de olika vapensköldar som finns inom slakten och dess olika grenar.¹ Vi presenterar också en av våra släktingar Magnus Nordenskjöld, läkare och forskare i klinisk genetik vid Karolinska Institutet. Vidare gör vi en uppföljning av "Märkesåret 2009" som uppmärksammade brytningen mellan Sverige och Finland. Vi börjar dock med att introducera ett förslag till nytt system för släktregistret.

Släktforskningen ökar

Släktforskning och släkthistoria är en spännande hobby som många miljoner människor i hela världen sysslar med. Släktforskning blir allt mer populärt, i Sverige t.ex. är det nu nästan 70.000 personer som regelbundet ägnar sig åt släktforskning och allt fler yngre människor forskar om sin bakgrund och gör egna släktträd. En anledning till att intresset för släktforskning ökat så kraftigt är troligen den ökade tillgången till internet, vilket innebär att det inte längre är så svårt att komma åt uppgifter.

Inom styrelsen har vi under året haft flera och långa diskussioner kring hur vi ska göra med vårt eget släktregister och släktträd, så att det kan bevaras för framtiden och bli tillgängligt för alla i slakten. Vi riktar många varma tack till Ivar N som under alla år har tagit hand om vårt släktregister, men som nu vill gå i "pension" med denna uppgift.

1. I detta sammanhang kan nämnas att vi har bytt ut den vapensköld som pryder julbrevets förstasida till en sköld som representerar alla ätters ursprung.

Vårt nya släktregister

Styrelsen har försökt att hitta ett webbaserat system för vårt släktregister och släktträd och till slut fastnat för systemet "My Heritage", som vi nu vill pröva för att se om det motsvarar våra förväntningar. Det är ett lätt-tillgängligt släktforskningsprogram som är kostnadsfritt och utan annonser och spionprogram. MyHeritage.com som skapades för släktforskare och av släktforskare ger möjlighet till möten mellan släkter på nätet så att man kan kommunicera, dela, upptäcka och bevara sitt arv. I det särskilda programmet Family Tree Builder kan vi sammanställa och bygga upp vårt släktträd visuellt och ge det liv med bilder och dokument. Vi kan också publicera det på vår egen släktwebbplats på Internet och dela med hela slakten. Vi har vidare möjlighet att skriva ut släktträdet på flera språk, vilket kan vara bra med tanke på våra tyska släktingar.

Nu gäller det bara att komma igång med att pröva om systemet håller för våra önskemål. Styrelsen planerar att i början av nästa år lägga in de grundläggande uppgifterna och längre fram under året som ett test, skicka ut en länk till några av er där ni kan gå in och kolla att uppgifterna är korrekta och själva lägga till ytterligare familjemedlemmar.

OBS! Glöm inte att redan nu boka in datum för nästa släkthemöte som blir **lördagen den 27 oktober 2012**.

Styrelsen önskar alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År, genom ordföranden

Styrelsen önskar alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År, genom ordföranden

Louise Nordenskiöld

Magnus Nordenskjöld - genforskarare

Magnus Nordenskjöld är professor och forskare i klinisk genetik. Han är verksam vid Institutionen för Molekylär Medicin och Kirurgi samt överläkare och verksamhetschef för Klinisk Genetik vid Karolinska Universitetssjukhuset.

Jag träffade Magnus på hans arbetsplats en dag i november och jag bad honom att förklara vad man gör som forskare i klinisk genetik.

“Vi letar efter genetiska orsaker till sjukdomar, mycket ofta ovanliga ärftliga sjukdomar. De flesta av oss känner någon i vår omgivning som har drabbats av en kromosomskada eller någon annan ärftlig sjukdom. Det finns nästan 8000 sjukdomar och vi vet numera orsaken till ca. 1/3 av dessa. På 50-talet förstod man att Downs syndrom berodde på en extra kromosom (21) och det gjordes därefter flera avgörande upptäckter. Från 80-talet och framåt började man kartlägga arvsmassan och idag är människans hela arvs massa kartlagd. Vi kan numera gå i databaser och få reda på hur just ett speciellt litet avsnitt av människans arvs massa ser ut. Detta används när vi vill jämföra en patients arvs massa med en normal persons. Vi gör massor av sådana sekvensanalyser av gener hela tiden”.

Sjukvård och forskning är intimt förknippade och ligger även helt nära varandra i byggnaden där Magnus arbetar. Sjukvårdsavdelningen har en mottagning där Magnus och hans medarbetare träffar ca. 20 - 30 patienter i veckan. Mottagningen har vuxit fram i takt med kunskapsutvecklingen om genetiska sjukdomar.

“De flesta kommer till vår mottagning för att göra en familjeutredning efter en misstanke om en genetiskt betingad sjukdom, säger Magnus. Vi kan förbygga sjukdomar i släkter där det finns en ökad risk för allvarliga sjukdomar. När det gäller t.ex. tjocktarmscancer så är det ärftligt till ca. 5-10%. Om man har en sådan mutation, så kan vi titta i tarmen och hittar vi då polyper som kan tas bort innan de utvecklas till cancer, så kan vi rädda liv. Många familjer signalerar att det finns i släkten, där kanske pappa eller en bror fick sjukdomen eller att den debuterade väldigt tidigt - redan i 35 år åldern. I familjer där tidigare i stort sett hälften dog i tarmcancer, har vi i princip lyckats eliminera sjukdomen som dödsorsak.

Många av dessa sjukdomar är allvarliga och kan påverka och prägla en hel släkt. Magnus berättar om en mamma som är född på 60-talet och som drabbas av en ögoncancer. Hon får operera bort ett öga och räddas därmed till livet. Hennes dotter som föddes på 80-talet får samma sjukdom, vilket innebär att varje gång hon skaffar barn så är risken 50% att barnet också har sjuk-

FAKTARUTA

Namn: Erik Magnus Nordenskjöld

Arbete: Professor vid KI och forskare i klinisk genetik.

Född: Den 25 april 1950

Plats i släkträd: Magnus är son till Dag och Eivor och sonson till Sune Nordenskjöld.

Familj: Fru Agneta * 1951, barnkirurg samt söner-na Arvid * 1978, Gustav * 1980, Fabian * 1984 och Edvard * 1990.

Bor: Villa i Bromma utanför Stockholm

Vad är genetik?

Genetik eller ärftlighetslära, är en vetenskap inom biologin som studerar hur egenskaper nedärvs, hur genomet (arvs massan) är uppbyggt och fungerar, hur förändringar av generna (arvs anlagen) uppstår samt den biologiska variationen.

Vad är klinisk forskning?

Den kliniska forskningen är länken mellan laboratoriet och patienten - de kliniska forskarnas arbete är garantin för att ny kunskap snabbt kommer vården till del och att kunskap därifrån förs in i forskningen. Syftet är att lösa ett ohälsoproblem eller att identifiera faktorer som leder till ökad hälsa.

domen. “Genom att vi regelbundet följer familjerna och barnen, kan vi hjälpa med tidig behandling när tumörer dyker upp. Också när det gäller ärftliga former av t.ex. hjärtarytmier kan vi sätta förebyggande åtgärder genom medicinering eller pacemaker”, säger Magnus.

Frekvensen av genetiska sjukdomar är relativt konstant. I vissa befolkningsgrupper i Sverige som kommer från t.ex. Turkiet - där man av tradition har gift sig inom släkterna, bl.a. som ett “socialförsäkringssystem” - finns dock en ökad risk för ovanliga recessiva sjukdomar. Också i Finland där befolkningen härstammar från en liten befolkningsspilla på några 100 familjer som flyttade dit för ca. 2000 år sedan, finns mutationer som kan dyka upp som ovanliga s.k. “finska” sjukdomar. På min fråga om sådana sjukdomar även finns i den Nordenskiöldska släkten, så menar Magnus att eftersom vår släkt inte härstammar från Finland så har vi inte ökad risk för typiska “finska” sjukdomar.

Jag undrade hur Magnus kom in på sin yrkesbana och han berättar: “Jag började som doktorand och höll på med gifter som kan orsaka DNA skador och när jag sedan hade disputerat då kom de första verktygen för att

kartlägga människans arvs massa, s.k. "genmappning" och jag beslöt mig då för att göra färdigt min läkarutbildning. Därefter ägnade jag mig åt att "mappa" gener, framförallt i samband med ärftlig cancer och skulle gärna fortsatt att bara forska, men min klinikchef slutade och hans efterträdare blev kirurg och hans vikarie flyttade utomlands, så då blev jag verksamhetschef. På den tiden var verksamheten ganska liten, vi var inte mer än ca. 20 personer totalt. Numera är vi drygt 70 personer, vilket till stor del beror på den enorma kunskapsutvecklingen inom vårt område. Det som är speciellt med just vår sjukvårdsverksamhet är att vi har en väldigt hög forskningsintensitet, där över 25 % av de anställda har en doktorsgrad. Mycket av min tid går förstås åt att vara verksamhetschef och dessutom leder jag en forskargrupp på ca. 10 personer inklusive 4-5 doktorander".

Magnus berättar vidare: "Våra huvudintressen inom forskningen är utvecklingsavvikelse och missbildningar i centrala nervsystemet hos barn, eksem, ärftliga immundefekter och leukemier och vi har flera olika projekt på gång som t.ex. kromosomskador som orsakar utvecklingsförseningar och autism. Mycket talar för att det är genetiska faktorer som ligger bakom många fall av utvecklingsförsening. Genom de nya verktyg som genetiken har idag för att hitta kromosomskador, visar det sig ofta att barn med oförklarliga utvecklingsförseningar eller autism beror på kromosomskador. Denna kunskap är viktig, inte minst för familjen. Man kan inte helt bortse ifrån att det är viktigt att ge föräldrarna en förklaring, så att de inte skuldbeläggs och tror att det beror på dem själva eller på uppfostran. Vi lär oss också alltmer om vilka sjukdomssymptom som beror på skador i vilka gener och genom att förstå dessa mekanismer kan vi ge en vettig vägledning till drabbade familjen. Genetiska sjukdomar är förstås svåra att behandla, eftersom de sitter i kroppens alla celler, så det går inte att ge ett piller och så blir patienten frisk. Men även om dessa skador inte går att bota, så kan vi förebygga och ge ett gott omhändertagande", säger Magnus.

Kunskapsutvecklingen inom klinisk genetik går numera oerhört fort och är global. DNA-prover skickas över hela världen för klinisk diagnostik och för forsknings-samarbete. Inte sällan är resultatet av genetiska analyser avgörande för behandlingen. Vid Magnus klinik utförs olika genetiska analyser av t.ex. benmärgsprover från leukemipatienter. Han säger: "Leukemi beror på genetiska förändringar i benmärgscellerna som växer okontrollerat. Genom att analysera dessa prover kan vi se vilka genetiska förändringar som satt igång sjukdomen, vilket i sin tur styr prognos och behandling".

Magnus har som klinisk genetiker engagerat sig i debatten om genetiska tester. Han anser att de genetiska tester som privatpersoner erbjuds idag via nätet är oseriösa och inte innehåller någon som helst värdefull kunskap. Det finns en orsak till att det bara är företag som erbjuder detta, menar Magnus. "Om testerna vore bra och gav en kunskap av värde, så har sjukvården ingen anledning att undanhålla befolkningen sådana tester. Det är mycket möjligt att dessa tester får ett kliniskt värde i framtiden och i så fall kommer sjukvården att ta till sig detta och använda dem", säger han.

På min fråga om framtidsutvecklingen inom genetiken, så berättar Magnus att vi vet mer och mer vad genetiska sjukdomar beror på, men vi kan ännu inte bota dem eftersom skadan sitter i varenda cell. Vi kan förbättra diagnostiken och förstå hur skadorna uppstår, förebygga och behandla, men det kommer troligen att förbli mycket svårt att bota. Framtiden kommer säkert att ge nya behandlingsstrategier och nya läkemedel. Risker med denna kunskapsutveckling finns förstås också, t.ex. om försäkringsbranschen vill använda sig av informationen på så sätt att försäkringar inte täcker vissa sjukdomar eller där vissa personer förvägras försäkring om man har en ärftlig sjukdom.

Jag passade också på att ställa lite frågor till Magnus vad han har för idéer till släktföreningen. Han säger:

"De genetiska tester som erbjuds idag via nätet är ett oskick och lurendrejeri. Om människor vill kasta pengarna i sjön så är de förstås fria att göra det, men testerna är skräp och har inget medicinskt värde".

Magnus Nordenskiöld

"Jag skulle önska att vi på hemsidan kunde ange vilka aktuella kompetenser som finns i släkten, t.ex. rörmokare, advokater, tandläkare. Jag skulle hellre vilja köpa tjänsten av någon inom släkten både för att få hjälpen, men dessutom för en person-

lig relation. Uppgifter borde också finnas på hemsidan om vem i släkten som har en vapenstämpel för att trycka på silver och göra vapenringar. Jag tycker dessutom att släktföreningen borde ha ett eget Exlibris. Vidare skulle jag gärna vilja att medlemmar av släkten kunde träffas lite mer spontant och opretentiöst vid tillfällen som ligger emellan släktemötena, kanske kunde styrelsen anordna en middag på något ställe. Det vore också trevligt med gemensamma resor på olika teman som t.ex. golf eller kultur, för att på så sätt upprätthålla kontakten mellan släktens medlemmar".

Intervjun avslutas med att Magnus bjuder mig på en trevlig och god lunch med ärtsoppa och pannkakor tillsammans med fru Agneta och sonen Arvid.

Intervju av Louise Nordenskiöld, 2010-11-04

Våra släktvapen

Några av oss har väl funderat över varför vi heter som vi gör och varför Nordenskiölds vapen ser ut som det gör. Min farfar, Sune, forskade i detta till 200-årsjubileet av adlandet vid släktmötet 1951.

För att börja med namnet så hade bröderna Nordenberg brevlades med varandra diskuterat ett antal förslag, t ex Nordenstam och Nordenram.

Slutligen blev det Nordenskiöld och så stavades det också i adelsbrevet. Anders Johan fortsatte dock att skriva -sk under några år. Så stavades det även i vetenskapsakademien där bröderna var medlemmar. Carl Fredrik stavade namnet -ski. Däremot började han på gamla dar att skriva -skj. Denna stavning använde sig även sonen Otto Henrik av. Det har alltså varit svårt redan från början.

Själva adlandet i sig var också en process som hade påbörjats redan 1734 då brödernas chef, general Löwen, föreslog deras adelskap. De ansågs då för unga. Sedan gällde det bara Anders Johan. Därefter var kungen dödande etc. Det kom att dröja ytterligare 17 år.

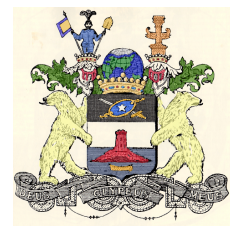
När det gäller sköldarna undrar man kanske vad det är för symbolik. Att släkten Uggle har en uggle och släkten Sparre har en sparr (vinkel) är lätt att förstå. Vid ett besök i Helsingfors för ett antal år sedan gick min fru Lollo och jag förbi ett hus nedanför presidentpalatset i Södra Hamnen. På väggen vid dörren såg vi till vår förvåning centrala delar av det Nordenskiöldska vapnet - båten och vattnet. Det var en gammal förvaltningsbyggnad för Hamnkotoret eller Tullen och inget bostadshus för en Nordenskiöld.

Efter hemkomsten visade det sig att det var vapnet för Nylands län och även Helsingfors stad. Min teori är alltså att man kopierade detta. Bröderna verkade vid fortifikationen och hade varit sysselsatta med att anlägga ett antal anläggningar vid ryska gränsen och möjligen Sveaborg. Att skansen i vårt vapen skulle föreställa just Sveaborg är inte sannolikt då det knappt var påbörjat vid denna tid. Dessutom är skansen av romersk typ.

Anders Johan blev landshövding i Nylands och Tavastehus län. När sköldebrevet och originalskölden tillverkades lade man till diverse attribut. Den lilla knappen med Nordstjärnan ovanför skansen fanns inom fortifikationen redan på 1600-talet. Soldaten överst med spade och flagga påminner om ursprunget som fortifikatörer. Devisen "Deus Clypeus Meus" (Gud min sköld) som slutligen antogs föreslogs av Carl Fredrik medan Anders Johans förslag var "Esse non videri" (att vara inte synas).

Denna ursprungliga sköld från 1751 gäller alltså för kommandörsätten 1912 A och för adliga ätten 1912 B dvs. för alla släktingar utom tre friherrarna. Deras tre sköldar har innehållet gemensamt med den ursprungliga skölden men har olika attribut tillagda för att visa särarten eller ursprunget. Sålunda har ätten 405 (Adolf Erik) en isbjörn på var sida om skölden. Symboliken behöver inte förklaras.

På skölden för ätten 357 (amiralen Otto Henrik) är det två delfiner på sidorna av skölden. Här står också skansen inte på berg utan direkt i vattnet och devisen på skölden är på svenska, dvs. "Gud min sköld". De övriga är på latin. Skölden för ätten 394 (amiralen Otto Gustaf) har en bärd runt skölden och två matrosar på sidorna. Dessa två senare sköldar poängterar kanske att de ville vara sjömän.

I Riddarhussalen finns sålunda 4 sköldar som representerar 5 ätter. Att själva sköldarna i sitt konstnärliga utförande är litet olika, kan troligen bero på att de tillkommit med nästan 100 års mellanrum och att konstnären eller ättefadern ville ha det så. Man kopierade inte exakt. Enligt Göran Mörner, heraldiker på Riddarhuset, finns inte detta reglerat. Givetvis finns det inte heller nedskrivet hur man tänkte. I korrekt utförande finns sköldarna endast i respektive adels- och friherrebrev. Exempel på detta är den scannade sköld från adelsbrevet som nu pryder framsidan på detta julbrev.

Under åren har det dessutom förekommit ett antal stiliserade och förenklade hjärtvapen. Dessa har vanligen endast de centrala, gemensamma symbolerna. Exempel på de stiliserade är de sköldar som finns i Adelskalendern. Dessa har enligt heraldikern på Riddarhuset detta utseende p.g.a. typografiska orsaker. Som avslutning kan man kuriositet också tillägga att våra vapen hör till den mycket exklusiva skara som har ett marint motiv. De flesta andra sköldar har ju attribut från växt- och eller djurriket.

Se även den detaljerade beskrivningen av vårt grundvapen på sista sidan.

Henrik "Humpe" Nordenskiöld, 2010-11-05

Uppföljning av märkesåret 1809

I två tidigare julbrev har vi uppmärksammat 200-årsminnet av de händelser 1808-1809 som ledde fram till att Sverige förlorade Finland efter 700 års gemenskap. Här kommer en liten uppföljning om vad som hänt och vad som är på gång.

Stora omvälvningar skedde i Europa i början av 1800-talet också på våra breddgrader. Som ett resultat av krig och nya gränsdragningar blev Finland år 1809 ett autonomt storfurstendöme under den ryske tsaren. Detta innebar att över 600 år av riksgemenskap, då Sverige och Finland varit ett land upphörde. Men de nära folkliga banden bestod och samarbetet mellan Sverige och Finland fann nya former.

Märkesåret 1809

Märkesåret 1809 var ett regeringsprojekt som uppmärksammade att det var 200 år sedan Finland och Sverige blev två länder. Syftet med projektet har varit att stärka samhörigheten mellan Finland och Sverige.

Per Unckel, Landshövding i Stockholm och ordförande i Exekutivkommittén för Märkesåret 1809 sammanfattar:

”Märkesåret blev en mäktig illustration till hur nära våra båda länder står varandra. När vi började arbetet med Märkesåret för några år sedan var det många som undrade om vi i Sverige egentligen skulle kunna hitta en klangbotten bland många för att uppmärksamma Finlands och Sveriges närhet och gemensamma historia. Men det fanns det! Mitt ibland alla offentliga arrangemang är det de många lokala och personliga initiativen som har varit Märkesårets verkliga krydda. Allt detta ska vi nu utnyttja för att vidga våra samarbeten, inte minst för att tillsammans kunna stå starkare i EU och världen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har bl.a. fått regeringens uppdrag att främja minoritetsspråken i Sverige, där finskan är det i särklass största. m.m. Märkesåret var inte ett tomtebloss som nu brunnit ut, utan starten på en ny relation på bredden och på djupet mellan Sverige och Finland. Till alla som har medverkat under Märkesåret vill jag säga ett stort tack. Men ännu mera vill jag säga välkommen med på den fortsatta resan”

Märkesårets fortsatta aktiviteter

Märkesåret 1809 som avslutades den 1 februari 2010 blev en stor framgång. För att tillvara ta det intresse som skapats och de projekt som har initierats har Kulturfonden för Sverige och Finland upprättat ett särskilt uppföljningskontor i Sverige, Tandem. Dess samlade verksamhet är en uppföljning och konsolidering av de resultat som uppnåtts under Märkesåret 1809. Även om Märkesåret 2009 är formellt avslutat, så kvarstår flera arrangemang som t.ex:

Finlands och Sveriges regeringar på det gemensamma regeringsmötet i Tavastehus den 14 maj 2009, med anledning av märkesåret.

Finska språket

Ett särskilt språkprojekt har initierats som huvudsakligen riktar sig gentemot de sverige-finska skolorna. Projektet kommer att pågå under tre år.

Tavastehus II

Ledande unga företrädare för politik, näringsliv och akademi från de båda länderna kommer att inbjudas till uppföljande konferenser under 2011. Syftet är att skapa konstruktiva relationer mellan unga företrädare för centrala verksamheter i de båda länderna.

Minnesmärke

Ett minnesmärke från Märkesåret kommer att ställas upp i Stockholm.

Seminarie serie

Under 2010 och 2011 genomförs en seminarierie i samarbete mellan Finlands ambassad i Stockholm och Sveriges ambassad i Helsingfors för att föra vidare viktiga diskussioner från 2009.

Lokala projekt

Lokala arrangörer i de båda länderna kan under 2010 erhålla visst stöd för uppföljande aktiviteter. Stödet administreras av Kulturfonden för Sverige och Finland.

Organisation av uppföljningen

Ett särskilt projektkontor har upprättats inom Kulturfonden för Sverige och Finland. Kontoret har ansvaret för uppföljningen av språkprojektet, bevarandet under viss tid av Märkesårets hemsida och vissa andra aktiviteter.

Bok från Märkesåret

Aktivitetserna under Märkesåret redovisas i en bok som utkom under 2010.

Besök gärna Märkesårets hemsida

www.markesaret1809.se

Hur upptäcktes stenen Alexandrit?

Enligt en mycket populär men kontroversiell historia, upptäcktes stenarten Alexandrit av Nils Nordenskiöld (1792-1865, sonson till Carl Fredrik), i Finland kallad "mineralogins fader". Nils Nordenskiöld, ska ha funnit stenen på tsarevitch Alexanders sextonde födelsedag den 17 april 1834 och gett den namnet "Alexandrit" för att hedra den framtida tsaren av det ryska imperiet.

Ring med Alexandrit 17 ct och 10 st. briljanter 0,53 ct.

Även om det nu var Nordenskiöld som upptäckte Alexandrit, kan han knappast ha upptäckt och namngett den på Alexanders födelsedag. Nordenskiölds första upptäckt inträffade vid en granskning av ett nyfunnet mineralprov han hade fått från greve Lev Alekseevich Perovskii (1792-1856) och som han

till en början identifierade som en smaragd. Förbryllad av stenens höga hårdhet, beslöt han att fortsätta sina undersökningar. Senare på kvällen, medan han tittade på exemplaret under levande ljus, blev han förvånad över att se att färgen på stenen hade förändrats från grönt till hallon-röd. Senare bekräftade han upptäckten av en ny sort av Krysoberyll och föreslog namnet "diaphanite" (från grekiskans "di" två och "aphanes", osynliga eller "Phan", ska visas, eller visa). Perovskii hade dock sina egna planer och använde det sällsynta exemplaret för att ställa sig in hos den kejsarliga familjen genom att presentera det för den framtida tsaren och döpte den till Alexandrit i hans ära den 17 april 1834, men det var inte förrän 1842 som beskrivningen av den färgskiftande Krysoberyllen publicerades för första gången under namnet Alexandrite .

År 1849 undersökte Nordenskiöld vad som var känt som "Ural's krysolit" och upptäckte att det var en grön variant av andradite granat. År 1854 föreslog han namnet Demantoid (som en diamant) och den nya ädelstenen blev känd för världen under detta namn.

FAKTA

Alexandrit är en transparent sten med en häpnadsväckande förmåga att ändra färg. Det är en form av Krysoberyll, ej att förväxla med Beryll. Alexandrit är en ytterst sällsynt och värdefull ädelsten som först hittades i Ryssland. Grön som smaragd i dagsljus och röd som rubin i belysning, ju skarpare färgväxling ju värdefullare. Alexandriten upptäcktes så sent som 1830-1831 i de Ryska Uralbergen och har fått sitt namn efter den ryska Tsaren Alexander II. De exakta omständigheterna kring upptäckten är inte klara, men det verkar som Smaragdgruvorna nära Tokovayafloeden är en trovärdig fyndplats. En annan trovärdig variant är att den upptäcktes i gruset vid floden Sarnaka i södra delen av Uralbergen. Det sägs att den upptäcktes runt Alexander Nicolajevitch (senare Alexander II) födelsedag och att detta blev ursprunget till dess namn. Alexandriten blev snart Tsar-Rysslands nationalsten, där färgerna grönt och rött återfinns som grundfärgerna i det gamla kejsardömet.

Källa: "Riddgem diamanter och ädelstenar" och "Themex ädelstenar"

Grattis på födelsedagen!

Ja, må dom leva! säger vi till nedanstående medlemmar som fyller jämna år över 49 och över 90 år under 2011. Styrelsen ber om ursäkt ifall någon är bortglömd eller om någon av nämnda personer har gått bort. Meddela gärna styrelsen via e-post: styrelsen@nordenskiold.se.

50 år

Marie, Cathrin	Staffas	12/5
Karin, Elisabeth	Nordenskiöld	31/5
Eva, Marie	Nordenskiöld	28/7

60 år

Britt-Marie, Elisabeth	Nordenskiöld	15/4
Anna, Maria	Kjellander	1/6
Agneta, Naemi	Nordenskiöld	15/6
Bobbo, Per Åke B	Nordenskiöld	27/9

70 år

Anna, Margareta	Sandkull	20/4
Birgit	Pehrsson	21/4
Inga, Cecilia	Julius	25/4
Kerstin, Elisabeth	Nordenskiöld	16/5
Harald, Jörgen, Magnus	Schmidt	16/5
Bertil, Harald	Romanus	9/7
Karin, Birgitta	Osvald	25/9
Sven, Arvid, Vilhelm	Julius	7/10
Lena, Bosdotter	Svensson	11/11

80 år

Arnold, Lewis	Weber	7/5
Tord, Carl	Wadell	21/5

90 år

Anne-Marie	Nordenskiöld	18/4
------------	--------------	------

Över 90 år

91 år

Margaretha, Anna, Olga	Nordenskiöld	12/9
------------------------	--------------	------

93 år

Hans, Bertil	Nordenskiöld	26/2
--------------	--------------	------

94 år

Elsa-Maria	Nordenskiöld	21/7
------------	--------------	------

96 år

Ingrid, Birgitta, Elisabeth	av Sandeberg	8/10
-----------------------------	--------------	------

97 år

Martha, Flora, Elisabet	Löwenhielm	9/9
-------------------------	------------	-----

103 år

Solgerd, Elisabeth	Ask	19/10
--------------------	-----	-------

Släktföreningen informerar

Ätterna Nordenskiölds släktförening är enligt stadgar-
na öppen för:

- a) varje myndig manlig eller kvinnlig medlem av de fem på Svenska Riddarhuset introducerade ätterna Nordenskiöld, Nordenskjöld och Nordensköld
- b) barn till medlem enligt a)
- c) maka/make, sambo, änka/änkling till medlem enligt a)

Medlemsavgifter

Medlemsavgifterna är mycket viktiga för släktföreningens intäkter och styrelsen ber därför er som ännu inte har betalt medlemsavgiften att göra detta så snart som möjligt.

Medlemsavgiften betalas in via plusgiro **38 85 29-0**. OBS! Glöm inte att uppge fullständigt namn på samtliga personer som ni betalar för.

100 kr = avgift för årsmedlemskap (över 18 år)

500 kr = avgift för ständigt medlemskap (engångsbelopp)

Medlemsregister

För att hålla släkt- och medlemsregistret uppdaterat, så ber vi släktens medlemmar att kontakta styrelsen om ni flyttar eller byter adresser. Även om ni har andra släktupplysningar t.ex. om avlidna och födda, så tar vi tacksamt emot sådan information.

E-postregister

Styrelsen fortsätter sitt arbete med att bygga upp ett e-postregister till alla medlemmar som har e-post. Ett utskick via e-post förenklar betydligt möjligheten att kunna ordna möten och släkträffar och komma ut med aktuell information. Det underlättar också för styrelsen och släktföreningens ekonomi, eftersom alla brevutskick kostar både arbete, tid och pengar. Hjälpt oss därför med maila er egen och så många aktuella e-postadresser som ni känner till - det kan vara till era barn, föräldrar eller andra släktingar - till: styrelsen@nordenskiold.se

Gratis e-postadress

Om ni inte har någon e-postadress, så kan ni gå in på www.google.se och klicka på Gmail, där det går att registrera en egen e-postadress utan kostnad.

Släktmötet 2012

Nästa ordinarie släktmöte på Riddarhuset i Stockholm hålls **lördagen den 27 oktober 2012**. Det datum som tidigare aviserats, var inte möjligt pga. av att Riddarhuset redan var bokad.

Anmälan

Anmälningssblankett till släktmöte med årsmötesförhandling och efterföljande middag kommer att skickas ut ca. två månader innan mötet. Anmälan och program kommer också att kunna hämtas i Pdf-format på www.nordenskiold.se fr.o.m. 2012-08-27.

Styrelsen

Fr.o.m. 2009-10-19

Louise Nordenskiöld ordförande
louise.nordenskiold@gmail.com

Carl Nordenskiöld v. ordförande
carl@thorens.se

Gunilla Nordenskjöld sekreterare
gunilla.nordenskjold@bredband.net

Lollo Nordenskjöld kassör
lollo@nordenskjold.se

Ivar Nordenskjöld ledamot
i.nordenskjold@gavlenet.se

Stefan Nordenskjöld ledamot
nordenskjolds@spray.se

Erik Nordenskiöld suppleant
erik.nordenskiold@lebsystem.se

Ulla Nordenskiöld suppleant
ulla.nordenskiold@medfak.gu.se

Adliga ätten Nordenskiöld

Släktens ursprung

Äldste kände stamfader är korpralen vid Upplands regemente Erik Matsson Nordberg (1597-1700) från torpet Nordanåker i Tierps socken i Uppland. Hans sonsöner, generalkvartermästarelöjtnanten vid Fortifikationen, sedermera landshövdingen i Nylands och Tavastehus län Anders Johan Nordenberg (1696-1763) och dennes broder majoren vid Fortifikationen, sedermera översten Carl Fredrik Nordenberg (1702-1779), adlades 1751 21/11 på Stockholms Slott av Konung Adolf Fredrik med namnet Nordenskiöld och introducerades 1752 8/6 under nummer 1912, sedermera 1912 B.

Ätten har 1797 utgrenats i kommandörsätten Nordenskiöld, nr 1912 A. Med huvudmannagrenen sammanhör sedan 1841 friherrliga ätten Nordenskiöld nr 394. Ättens första och andra yngre gren immatrikulerades på Finlands Riddarhus 1818 5/2 under nr 127 bland adelsmän, men är genom upprepade överflyttningar till Sverige 1860, 1908 och 1928 inte längre företrädade där. Med den första grenen sammanhör sedan 1880 friherrliga ätten Nordenskiöld nr 405. Ättens tredje yngre gren upptogs 1894 5/3 i preussiskt adligt stånd under namnet von Nordenskiöld.

Släktens vapen

Vapenskiölden ovan är den adliga ätten Nordenskiölds och kommandörsätten Nordenskiölds vapen som den framgår av adelsbrevet. Sign.: Friedrich De Derichs. Delin: Holmia A:o 1754.

Vapnet består av en skiöld af silfver, hvarutinnan uppå en svart bergsfot är upmurad en röd skants, hvars begge bastioner å ömse sidor synes med en sexkantig borg mitt uti af tvänne stycke omgångar, alla svarta, zinkorne på hörnen satte. Bergsfoten skiöljes af brinnande /förbi rinnande ström, hvarutinnan en gyllene båt flyter. Åfvanföre är en svart chef eller genstam, hvaröfver ett svärd bandervis lagt är, fästet af guld innåt vändt, klingan af silfver, öfverlagd af en blå skiöld, som med guldlister omgifven är, hvarutinnan en femuddig strålande nordstierna af silfver glindrar. Åfvan på skiölden står en öppen tornerhielm med en af silfver, svart och röd vriden hielmkrants zirad, hvaruppå öfverdelen af en i blått harnesk beväpnad man uppå knän hvilar; hielmen af silfver, prydd med en guld stuss /struts/ fiäder emellan en dylik blå på höger och svart nedåt vänster, hållandes uti den högra handen en uppå hielmen stäld silfver quarters flagga, men uti den vänstra en uplyft guld spade, bladet uppåt vändt. Hielm täcket är svart, fodrat med rödt, kantat och upbundit med silfver-frantsar, taffsade snören, öfver skiölden bakom hielmen fladdrar ett silfver band, hvaruti valspråket Deus Clypeus Meus med svarta bokstäfver är skrivvit. Originalsköldebrevet är sedan 1995 deponerat i Riddarhuset.

Släktens valspråk

"Deus Clypeus Meus", fritt översatt "Gud min sköld/skydd"

Källa:

Riddarhusets genealogiska databas "Ätternas adelshistoria och vapen" och adliga ättens Nordenskiölds adelsbrev.